

Se genopretnings-kanonen for forsvundne søer

19. november 2008, kl. 22:00

KANON: Altinget kan her bringe forslaget til Danmarks første naturgenopretnings-kanon. Se her, hvilke ti udtørrede søer skal vækkes til live. Anslået pris: to Skjern Å-projekter.

Af Ole Nikolaj Toft

Lad os kigge fremad og skaffe mere natur i stedet for at falde i svime over de små stumper natur, der er tilbage.

Det er logikken bag, at den skarpe naturdebattør og forfatter Kjeld Hansen har lavet et modsvar til den naturkanon, som miljøminister Troels Lund Poulsen (V) har sat i gang på naturkanonen.dk.

Modsvaret er en genopretningskanon for de ti største danske søer og indæmmede vådområder, der ligger spredt rundt i Danmark. Søer og vådområder, som ikke findes i dag, fordi de blev tørret ud for at skaffe mere landbrugsjord i 18- og 19-hundredtallet.

"En genopretningskanon er langt mere fremadrettet i arbejdet med at sikre mere natur. Søerne vil gavne de lokale områder økonomisk i form af øget turisme og højere boligpriser. Samtidig vil en genetablering også mindske CO₂-udslippet og sikre de lokale områder mod voldsomme regnskyl," siger Kjeld Hansen.

Over 7000 ha sø kan/bør genskabes
Han har via sine bøger om emnet beskæftiget sig indgående med historien bag alle større sø-inddæmninger i Danmark.

De ti ikke-eksisterende søer dækker omkring 7.596 hektar, der i dag primært er landbrugsjord. Og dermed vil landbruget kunne skære ned på CO₂-udslippet, samtidig med at lokalområderne får en ekstra naturattraktion, påpeger Kjeld Hansen.

"Især tidligere søbund og vådområder udskiller de store mængder CO₂, når de dyrkes, på grund af det organiske materiale i jorden. Samtidig udskilles der ekstra drivhusgasser, når landmændene gøder planterne med kunstgødning," siger Kjeld Hansen. Han peger på, at genskabte søer kan lokke nye beboere til udkantskommuner, fordi mange gerne vil bo i nærheden af vand og natur, hvilket andre genopretningsprojekter har vist.

Pris: et års landområdesmidler

En række søer er i de seneste år blevet genoprettet. Og ifølge Kjeld Hansen svinger prisen for genopretning af sø meget. Men gennemsnitligt ligger prisen på en genoprettet sø på cirka 100.000 pr.

En genopretningskanon er langt mere fremadrettet i arbejdet med at sikre mere natur. Søerne vil gavne de lokale områder økonomisk i form af øget turisme og højere boligpriser. Samtidig vil en genetablering også mindske CO₂-udslippet og sikre de lokale områder mod voldsomme regnskyl.

Kjeld Hansen
Naturdebattør og forfatter

Naturgenopretningskanon for søer:

Se længere beskrivelser nederst i artiklen.

- Filsø 1600 ha
- Kolindsund 2660 ha
- Gårdbo Sø 770 ha
- Ingstrup Sø 276 ha
- Sjørring Sø 630 ha
- Tastum Sø 750 ha
- Hundsø 120 ha
- Vestersø 90 ha
- Klinte Sø 200 ha
- Søborg Sø 500 ha

- Fakta fra
Kjeld Hansen

Manden bag:
Journalist Kjeld Hansen er forfatter til flere bøger om de skader, som landbrugs- og

hektar, er hans vurdering efter at have set opgørelser over de seneste års genopretningsprojekter.

industrisamfundet har påført den danske natur.

Hvis det holder, så vil prisen for det, som Kjeld Hansen betegner som 10 CO2-besparende naturperler, være 760 millioner. Til sammenligning kostede genopretningen af Skjern Å omkring 290 millioner.

Han har i år modtaget Dansk Forfatterforenings fagbogspris for sin seneste bog: Det tabte land. En bog om de ifølge ham ofte fejlslagne dræninger og inddæmninger af søer, moser og vådområder.

"Jeg har naturligvis respekt for beløbets størrelse. Men Danmark hjemtager jo bare næste år hele 760 millioner fra EU's landdistriktsmidler. Så hvis regeringen virkelig ville prioritere området, så er det jo muligt," siger Kjeld Hansen.

Hvis politikerne bider på ideen, er han klar med flere søer eller andre typer natur, som kunne kanoniseres.

Læs om de 10 søer

Her har Kjeld Hansen beskrevet de ti søer, deres historier og de potentialer, han ser.

Filsø 1600 ha

Nord for Varde ligger Filsø, der blev tørlagt med statsstøtte i årene 1941-49. Dengang var den landets næststørste sø. En genskabelse af dele af søen, som samtidig vil kunne åbnes for offentligheden, vil skabe en naturattraktion af internationalt format med masser af sjældne planter og fugle. Hvad angår arbejdspladser og oplevelsesøkonomi, vil der blive skabt en attraktion på højde med den genskabte Skjern Å, der årligt besøges af mere end 100.000 gæster. For Vestjylland vil et sådant projekt få karakter af tiltrængt positiv egnsudvikling. Den udtørrede Rolf Sø på 110 ha, som står i nær forbindelse med Filsø, kan med stor fordel genoprettes i samme projekt.

Kolindsund 2660 ha

En genskabelse af det stærkt vandlidende Kolindsund, der blev udtørret i 1870'erne, vil kunne få enorm økonomisk betydning for især de to kommuner, der deles om sundet. Søen vil ligge under 40 minutters rejsetid fra Århus, landets næststørste by, og der vil uden tvivl opstå en enorm interesse for at bosætte sig ved den nyskabte herlighed. Med sine 2660 ha vil der blive tale om Danmarks største projekt. Her vil være plads til både ørne, traner og grundvandsbeskyttelse samt et broget friluftsliv med masser af fiskemuligheder, sejlads osv. Af særlig udviklingsmæssig potentiale for de to kommuner vil være den oplagte mulighed for at anlægge helt nye, moderne bosættninger for storbyfamilier fra Århus.

Gårdbo Sø 770 ha

Helt oppe under Skagen, syd for Råbjerg Mile, blev Nordjyllands største sø tørlagt i årene 1881-83 af en københavnsk entreprenør. Den udtørrede sø rummer store muligheder for at videreudvikle turismen i Nordjylland ved at skabe enestående muligheder for friluftsliv og naturoplevelser. Søen ligger på en af de store trækfugleruter mellem Skandinavien og det europæiske kontinent, og den vil uden tvivl tiltrække skarer af trækfugle som f.eks. traner, ænder og rovfugle. En genskabt sø vil også kunne bidrage til at beskytte grundvandsreserver for det nærliggende Frederikshavn.

Ingstrup Sø 276 ha

Sydøst for feriestedet Løkken blev Ingstrup Sø udtørret med betydelig statsstøtte så sent som i 1950'erne. En genskabt sø vil være et enormt plus for hele egnen, da den vil rumme masser af udviklingspotentiale for den vigtige turistindustri. Da søen ligger på ruten for de store nord-sydgående fugletræk, vil en genskabt sø bidrage betydeligt til at højne naturen regionalt, og som naturlokalitet vil søen også få international betydning med en deraf voksende interesse fra udenlandske besøgende.

Sjørring Sø 630 ha

Denne kæmpesø blev udtørret i 1870'erne som et tidstypisk spekulantprojekt, og dermed mistede Thy et af Nordvestjyllands mest betydningsfulde vandområder. Tabet var ekstra stort, da den nærliggende Sperring Sø på 120 hektar også blev tørlagt. Beliggenheden få kilometer fra Thisted gør en naturgenopretning af Sjørring Sø profitabel, da en genskabt sø vil tilføje egnen store rekreative værdier i modsætning til den svineproduktion, der i dag dominerer den tørlagt sø.

Tastum Sø 750 ha

Denne enorme, lavvandede sø uden for Skive blev tørlagt omkring 1871 af den samme københavnske entreprenørfamilie, som gennemførte tørlægningen af Gårdbo Sø ti år senere. I dag ejes arealerne af en af landets største svineproducenter. For Skive Kommune vil en naturgenopretning af Tastum Sø have betydning på flere områder: Byens drikkevand, der hentes ude ved søen, vil blive effektivt beskyttet

mod nedslivende kemiske sprøjtemidler og bakteriologisk forurening fra husdyrgødning. For naturen vil en genskabt sø betyde et stort løft for biodiversiteten regionalt og formentlig også nationalt.

Hundsø 120 ha

Kun de færreste er i dag klar over, at der indtil 1870 har ligget en stor, lavvandet sø på det nordlige Mors. Det var Limfjordsøens største sø med rige fiske- og jagtmuligheder. I dag ligger de sammensunkne arealer hen som brakjord, der kun kan dyrkes med stort besvær. For erhvervsudviklingen på Mors vil en genskabt sø kunne få positiv betydning for især turisterhvervet.

Vestersø 90 ha

Denne "glemte" sø mellem Lemvig og Harboøre blev tørlagt så sent som i 1950'erne, efter forgæves forsøg allerede i 1869. Alligevel er arealerne præget af sammensynkning og stigende problemer med at dyrke jorden, der er for våd. Arealet ligger ud til Limfjorden og vil formentlig kunne udvikles til en biologisk interessant naturattraktion, som egnen sagtens kan bruge i sin kamp for at skabe erhvervsmuligheder i dette hjørne af Vestjylland.

Klinte Sø 200 ha

Vest for Nykøbing Sjælland blev denne store, lavvandede strandsø tørlagt i 1860'erne. Da den ligger i et udpræget sommerhusområde, vil en naturgenopretning tilføre egnen en væsentlig attraktion. Genskabelsen af den nærliggende Højby Sø på 40 hektar, der blev gennemført allerede i 1990, har været en stor succes, og dette projekt har dokumenteret værdien og interessen lokalt for at få genskabt mere natur.

Søborg Sø 500 ha

Allerede i år 1800 blev den store nordsjællandske Søborg Sø, der ligger et par kilometer syd for Gilleleje, tørlagt. Selve projektet var enkelt at gennemføre, men tørlægningen har aldrig fungeret optimalt. Store dele af den tidligere søbund har altid ligget mere eller mindre ubenyttet hen på grund af høj grundvandsstand. En genskabt sø vil uden tvivl bidrage betydeligt til de rekreative attraktioner i det nordsjællandske område. En ny Søborg Sø vil også kunne indgå som en betydningsfuld perle i den planlagte nationalpark for Kongernes Nordsjælland.

Læs og skriv kommentar (2)**Nyeste artikler om Landbrug:**

- 19. november 2008: Krav om ny type natur-kanon
- 12. november 2008: Miljøminister afviser udvanding af husdyrlov

Nyeste artikler om Naturbeskyttelse:

- 19. november 2008: Krav om ny type natur-kanon
- 12. november 2008: Miljøminister afviser udvanding af husdyrlov

Nyeste artikler med Kjeld Hansen:

- 11. oktober 2007: KL: Der bliver ingen lønfest
- 14. juni 2007: Endnu en region løber Infrastrukturkommissionen på dørene

- » Forsiden
- » Nyeste artikler

© Altinget.dk 2000-08